

Водночас, на нашу думку, не є вірним визначення окресленої дефініції виключно на підставі аналізу думок вітчизняних вчених, без урахування положень діючого законодавства. Оскільки, хоча вказане поняття не розкривається законодавцем, однак доволі широко використовується, зокрема в: Законах України «Про Національну поліцію», «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», «Про боротьбу з тероризмом», «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», Положенні про Національну поліцію», Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, Положенні про Департамент карного розшуку Національної поліції України тощо.

Враховуючи вказане, можна дійти висновку, що в загальному вигляді оперативно-розшукова протидія злочинності є узагальненням для означення всього процесу діяльності правоохоронних органів, який направлений на досягнення завдань передбачених у чинному законодавстві, зокрема в Конституції України, Законі України «Про оперативно-розшукову діяльність», Кримінальному процесуальному кодексі України та інших нормативних актах, що є правовою основою здійснення оперативно-розшукової діяльності взагалі.

Список бібліографічних посилань

1. Статистичні дані Генеральної прокуратури України // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. URL: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html> (дата звернення: 28.10.2018).
2. Стащак М. В. Сучасні ознаки оперативно-розшукових форм протидії злочинності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. Вип. 2. С. 293–300. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2016_2_35 (дата звернення: 28.10.2018).
3. Кушпін В. П. Оперативно-розшукова профілактика у системі протидії злочинам в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Сер.: Юридичні науки. 2015. № 825. С. 327–331. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2015_825_55 (дата звернення: 28.10.2018).
4. Цехан Д. М. Оперативно-розшукова протидія злочинності у місцях позбавлення волі як окрема теорія оперативно-розшукової діяльності. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 3. URL: http://vkslaw.knu.ua/images/verstka/3_2017_Tsehan.pdf (дата звернення: 28.10.2018).
5. Черняк А. М. Зміст діяльності оперативних підрозділів з протидії злочинам у сфері міжнародного студентського обміну. *Журнал Східноєвропейського права*. 2017. № 44. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/cherniak_44.pdf (дата звернення: 28.10.2018).
6. Бандурка О. М., Литвинов О. М. Протидія злочинності та профілактика злочинів : монографія. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. 308 с.
7. Сорочик Ю. Ю. Адміністративно-правове забезпечення протидії організованих злочинності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Ірпінь, 2010. 19 с.

Одержано 16.10.2018

УДК 343.34:343.9

Віталій Миколайович ШЕВЕЛЬКО,

здобувач Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ НЕГЛАСНИХ ШТАТНИХ ТА ПОЗАШТАТНИХ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИНАМ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ

Ефективність правоохоронної діяльності залежить від своєчасного пошуку, збору, узагальнення, обробки, накопичення, зберігання, якості перевірки та використання інформації, спрямованої на вирішення завдань протидії злочинності. Залучення широкого кола членів суспільства в якості потенційних носіїв інформації, що представляє оперативний інтерес, має значну цінність при використанні у протидії злочинності.

Сучасний стан протидії злочинам проти громадської безпеки свідчить про те, що підрозділи кримінальної поліції не можуть ефективно протидіяти цим злочинам без використання негласних форм та методів оперативно-розшукової діяльності. Одним із

перспективних шляхів підвищення ефективності правоохоронної діяльності щодо протидії злочинам проти громадської безпеки є організація впливу на злочинність завдяки використанню штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції.

Слід зазначити, що відповідно до ч. 1 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативним підрозділам для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності надано право мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників і використовувати конфіденційне співробітництво згідно з положеннями ст. 275 Кримінального процесуального кодексу України.

Необхідність використання негласних штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції під час протидії злочинам проти громадської безпеки обумовлено рядом факторів, серед головних слід виділити наступні:

1) висока суспільна небезпечність ряду злочинів проти громадської безпеки (терористичний акт; бандитизм; створення злочинної організації; створення не передбачених воєнізованих або збройних формувань; злочини, пов'язані з незаконним обігом вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин та радіоактивних матеріалів, що вчинені організованими групами або злочинними організаціями);

2) поширеність організованої злочинності в країні;

3) використання організованими групами та злочинними організаціями різноманітних заходів розвідувального та контррозвідувального характеру, наявність корумпованих зв'язків в органах державної влади та у правоохоронних органах;

4) інформованість учасників організованих груп та злочинних організацій про негласні форми та методи роботи оперативних підрозділів Національної поліції.

Значення використання негласних штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції під час протидії злочинам проти громадської безпеки полягає в тому, що використання цієї категорії осіб соціально обумовлено як засіб реалізації соціальної функції держави щодо забезпечення прав і свобод людини; забезпечення захисту інтересів суспільства і громадян від посягань з боку організованих злочинних утворень; забезпечення громадської безпеки.

Проблемами використання негласних штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції під час протидії злочинам проти громадської безпеки займалися М. П. Водько, А. А. Галючек, Е. О. Дідоренко, О. В. Кириченко, В. А. Некрасов, Д. Й. Никифорчук, О. О. Подобний, О. Г. Цветков та ін.

Незважаючи на вагомий внесок науковців у розробку зазначеної проблематики, питання використання негласних штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції під час протидії злочинам проти громадської безпеки є недостатньо розробленими. Зокрема, на сьогодні відсутні комплексні дослідження, присвячені проблемам використання негласних штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції під час протидії злочинам проти громадської безпеки, що відповідали вимогам сучасності. Крім того, у зв'язку з реформуванням у 2012 році кримінального процесуального та оперативно-розшукового законодавства недостатньо є розробленими методики та механізми використання негласних штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції під час оперативно-розшукового та кримінального провадження, критерії оцінки діяльності цих осіб під час протидії злочинам проти громадської безпеки.

Потребує й удосконалення правова регламентація конфіденційного співробітництва у Кримінальному процесуальному кодексі України та в Законі «Про оперативно-розшукову діяльність», визначення категорій «негласний штатний працівник» та «негласний позаштатний працівник», передбачення у законодавчих актах дієвих норм щодо правового та соціального захисту цієї категорії осіб, а також приведення відомих нормативно-правових актів МВС України до потреб практики роботи з негласним апаратом.

Актуальність вирішення наукового завдання щодо теоретико-прикладного дослідження використання негласних штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції під час протидії злочинам проти громадської безпеки на сьогодні очевидна. Тому, на сьогодні для теорії та практики оперативно-розшукової діяльності є нагальним дослідження основних питань, пов'язаних з теоретико-прикладними засадами використання негласних штатних та позаштатних працівників кримінальної поліції під час протидії злочинам проти громадської безпеки.

Список бібліографічних посилань

1. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992. № 2135-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303.

Одержано 16.10.2018

УДК 351.745.7(079.5)

Тетяна Володимирівна ШЕВЧЕНКО,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності

Національної академії внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ ПІДРОЗДІЛІВ ОПЕРАТИВНОЇ СЛУЖБИ З ІНШИМИ ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ КРИМІНАЛЬНОГО БЛОКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Спеціальні негласні поліцейські підрозділи завжди відігравали та відіграють важливу роль у боротьбі із злочинністю. У нашій державі однією з найбільш потужних негласних структур, на які покладено поліцейські функції, є оперативна служба НП України. Це особлива оперативно-розшукова інституція, якій властиві спеціальні форми та засоби виявлення і документування кримінальних діянь, що дозволяють ефективно протидіяти злочинності.

Відтак повинна існувати продумана цілісна система професійної взаємодії по формуванню відповідних знань, вмінь і навичок необхідних для здійснення ефективної роботи по взаємодії між оперативними підрозділами кримінального блоку Національної поліції України та підрозділами оперативної служби, з метою її оптимізації та пришвидшення прийняття важливих рішень.

Окремі аспекти означеної проблеми вивчали О. М. Бандурка, Б. І. Бараненко, С. М. Бортник, М. Л. Грібов, О. Ф. Долженков, Д. Й. Никифорчук, М. А. Погорецький, О. І. Полюхович, І. І. Приполов, І. В. Сервецький, М. В. Стащак, С. О. Смирнов, С. Р. Тагієв, В. В. Шендрик, І. Р. Шинкаренко, І. І. Шинкаренко та ін.

Це зумовлює необхідність комплексного розгляду питання організації взаємодії між підрозділами оперативної служби та працівниками оперативних підрозділів кримінального блоку НП України.

Перш за все, вважаємо за необхідне зазначити, що чинний Кримінальний процесуальний кодекс розмежовує поняття візуального спостереження як оперативно-розшукового заходу та як негласної слідчої (розшукової) дії, а також визначає головним відмінним критерієм їх проведення наявність кримінального або оперативно-розшукового провадження. Також не малозначущою відмінністю є те, що НСРД можуть проводити як слідчі так і, за їх дорученнями, уповноваженні оперативні підрозділи, а ОРЗ мають право проводити виключно оперативні працівники.

Наявність в підрозділах Національної поліції України кримінального провадження або оперативно-розшукової справи і є підставою для використання можливостей апаратів оперативної служби.

Разом з тим, основними завданнями підрозділів оперативної служби є: участь у проведенні НСРД відповідно до вимог статті 269 КПК України; проведення ОРЗ, за завданнями оперативних підрозділів Національної поліції України, направлених на збір інформації стосовно особи, або групи осіб які готуються до вчинення злочину, невстановлених осіб, які готуються до вчинення злочину та за наявності фактичних даних, що вказують на ознаки готування до вчинення тяжкого та особливо тяжкого злочину; проведення ОРЗ, за завданнями оперативних підрозділів Національної поліції України, з розшуку осіб, які переходять від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання; безвісно зниклих (відсутніх) осіб та проведення заходів оперативного (ініціативного) пошуку.

До основних інструментів діяльності підрозділів оперативної служби відноситься здійснення: візуального спостереження за особою, місцем і річчю, оперативної установки та профілактично-пошукових заходів.